

1969 nyara

A város szélén olyanok voltak a földtúrasok, mint a kráterek. Miután minden utat leaszfaltoztak, és kiépítették a vízelvezető csatornákat, elvonultak a buldózerek. Utána hiába vártuk, hogy majd jönnek a kisképek, a munkások, és valahogy kisimítják a felszínt, lesz valamilyen tervük a terep kialakítására, esetleg fákat vagy díszcserjéket ültetnek, mert úgy lett volna szép. Ehelyett a természet alakította tovább. Elhagyatott, dimbes-dombos sáv lett, olyan gazdátlan föld, ahol mindenféle bokrok nőttek, és a régi, kivágott fák hajtásai nyárra már embermagasságúak lettek. Sokat bóklásztunk itt hárman, Ruin, Zubáj meg én.

Ruin anyja még kamasz lány volt, amikor az apja meghalt, sokáig az anyja egyedül nevelte. Aztán hozzáment egy nálánál fiatalabb családapához, aki ott hagyta a feleségét és két gyermekét miatta. Nagy felháborodás kísérte, sokan nem is köszöntek nekik. Aztán csillapodtak a kedélyek, együtt nevelték a kamasz lányt, már úgy látszott, a szomszédok is elfogadják az új helyzetet. De a botrányok nem csitultak a család körül. Főleg amikor a lány terhes lett, sutogni kezdtek, hogy vajon a postás vagy a mostohaapa ejtette-e teherbe. Olyan találgatások is szárnyra keltek, hogy talán családon belüli erőszak történt, vagy bűnben éltek egy fedél alatt valamifajta szerelmi háromszögben. Ezen viccelődtek, ezen botránkoztak meg, de biztosan nem tudott senki. A pletykák természetesen pikáns részletekkel színezték ki a történeteket. Talán emiatt sem volt a leányanyának maradása, inkább végleg maga mögött hagyta tizenhét évesen a gyermekét. Az emberek pedig az évek során megbékéltek vele, hogy Ruin együtt neveli az apja és a saját nagyanyja, akik házastársak.

Ruin már akkor is az iskola fenegyérékének számított, amikor alsósok voltunk. Ostorral kergette a galambokat az iskola padlásán, és amerre elrohant, havazott a vakolat a mennyezetről minden osztályban, a diákok csak találgatni tudták, hogy vajon kinek lesz bátorsága megállítani ezt a fiút.

Aztán ahogy múltak az évek, mindig megtudtam vagy inkább megértettem valamivel többet a családi háttéréről. Az iskolában titkok övezték, és ő nem is

beszél soha a szüleitől. Állítólag csak egyéves koráig nevelte az anyja, aztán valahova külföldre ment, és soha nem jött haza, hogy lássa a fiát. Járt ugyan a postás, rendszeresen hozott levelet, de hogy honnan érkeztek, az nem szivárgott ki. Évekkel később is találgatták, ki lehet az apa, mert egyértelmű bizonyíték nem volt rá. Mindenki kíváncsian várta az iskolába iratkozást, mert az anyakönyvi kivonat ilyenkor megfordul néhány kézen az adminisztrációnál. Több forrás is megerősítette, hogy abban a rovatban, ahol az apa nevének kellett volna szerepelnie, csak az állt, hogy „ismeretlen”. Már felsősök lettünk, mire a történet kezdett kikerekedni, és nem költöttek hozzá semmi újat.

Ruin szaván nemigen lehetett eljárni, főleg azt nem lehetett tudni, hogy mikor mond igazat. Amikor éppen a közelünkben, a város szélén vert sátrat a cirkusz, a második előadás után elszökött a medvéjük. Akkor Ruin azzal dicsekedett, hogy ő húzta el a reteszt a medve ketrecén, így tudott kereket oldani.

- Azzal a családdal semmi sincs rendben. Hogyan lehetett egy gyereknek ilyen nevet adni, hogy Ruin? Azt jelenti, hogy romlás, pusztulás. Úgy is viselkedik. Tényleg csak rombolni tud maga körül mindent, még az iskolatábla is kettéhasadt a télen, amikor nekicsapott egy széndarabot a fásládából - háborgott apám.

- Képzeld, mi lett volna, ha a franciatanár nem ugrik idejében félre - tettem hozzá.

- Ne szidjátok még ti is! Kimondottan jóképű gyerek, bárki legyen is az apja. Ismerem a nagyanyját. Beszélgettünk egyszer, és elmondta, hogy amikor még pólyás baba volt, azon gondolkodott, hogy megfojtja egy kispárnával, mint valami nem kívánt kölyökkutyát, de olyan szép volt, mint egy kis angyal, nem volt szíve hozzá - mondta anyám.

- Sok esze van, hogy ilyesmit elmesél másoknak - mordult rá apám.

- Valakinek csak el kellett mondania. Belegondoltál, mit élt át az elmúlt években? Az emberek megvetették őt is meg a lányát is. Sosem a férfiak a vétkesek. Nem sok együttérzés szorult belétek sem.

- Ruin azt mondta, hogy nem érdekli, mit beszélnek az emberek. Egyszer úgyis elmegy innen, vissza se néz, megkeresi az anyját - mondtam.

Senki sem hallotta veszekedni őket. A ház környéke rendezett volt, hortenziák nyíltak a kertjükben. Ruin az apjával járt horgászni, mert így szólította. Szemlátomást jól megvoltak egymással. Néha láttuk is, hogy az utánfutón jókora zsákmánnyal tértek haza. De Ruin elbeszélései mindig túlszárnyalták a valóságot.

Kint ültünk egyszer a padon a selyemakácok árnyékában. Tépkedtük a lila vattacukrot. Akkor a nádasban kúszó szörnyről mesélt.

- Inkább pikkelyes sárkánynak látszott, mint hálnak.

Olyan erővel, beleéléssel tudta szólni a történeteit, hogy a hallgatóság lélegzetet sem vett közben, nemhogy cáfolni próbálta volna a hallottakat. Ruin közben tisztában volt azzal, hogy meddig mehet el a túlzásokban, melyeknek azért

gondosan ügyelt a valóságalapjára, a helyszínekre, az időpontokra, csak éppen a szereplők és a szemtanúk költöztek el vagy hunytak el közben, és nem lehetett rajtuk számon kérni az igazságot. Nyíltan dohányzott az utcán, mint a nagyfiúk, és ötvenkilós harcsáról mesélt, amely gyerekeket eszik.

- No, azt mi kifogjuk egyszer!

Ruin erős volt, durva és dacos, így szállt szembe az emberek előítéletével. 1969 nyarára már természetes lett neki, milyen terhet cipel. Neki erről nem is volt mondanivalója, és amikor ugratni próbálták azzal, hogy micsoda buli volt, amikor a mostohaapa rámászott a lányára, Ruin simán visszavágott, hogy én is tudom, ki mászott a te anyádra.

A rádióállomások zenés műsoraiban legtöbbször David Bowie dalát hallottuk, amit erre az alkalomra írt, a Space Oddity a kozmikus magányról szólt. Észre sem vettük, hogyan változott meg körülöttünk a légkör egyik napról a másikra. Mindenki lázban égett. Vártuk az űrutazást. Megkezdődött a visszaszámlálás. A napilapok címdalán megjelent az Apollo-11 kilövőtoronyának képe. Napról napra izgatottabbak lettünk, amit csak fokoztak a híradások. Hangosan szólt mindenkinek a rádió. Óráról órára egyre jobban megismertük a három asztronautát. Megtudtuk, hogy Neil Armstrong tízévesen kapta élete első állását: óránként tíz centért füvet nyírt az egyik temetőben. Buzz Aldrin már tizenhat éves korában berúgott, és végighányta szülővárosa, Glen Ridge főutcáját. Michael Collinsről dalt írt a Jethro Tull.

Egymást neveztük el a három űrhajósról. Elképzeltük előre, melyikünk mit csinál majd a Hold felszínén.

- Az enyéme az aranyrögök lesznek, és majd itthon meggazdagodom - mondta Ruin, akinek Aldrin volt a legszimpatikusabb, mert a nővérétől kapott Buzz keresztnévét később anyakönyvezette.

- Én vissza sem jövök, szállodát nyitok a Holdon - ábrándozott Zubáj, aki Armstrong szeretett volna lenni.

- Akkor az enyém lesz az űrhajó, és menetrendszerű járatot indítok vele a Holdra - mondtam én Michael Collinsként.

A foci pályán gyakoroltuk a súlytalanságot. Zubájt felakasztottuk a lábánál fogva a kapufára, és kérdegettük, hogy mit érez. Újságpapírt széthajtogatva, szígszalaggal összeragasztva kiszabtuk a szkafandereket, beöltöztünk, és a sísapkára az arcunkat elfedő celofánmaszkot ragasztottuk, azon át figyeltük a torzított világot, imbolyogva jártunk. Ruin megbotlott egy vakondtúrásban, és hasalt egyet.

- Bassza meg!

- Ezek lesznek az űrhajós első szavai a Holdra lépve - nevtünk.

- Apátok heréjében voltatok még, amikor én már a Holdat szántottam! - vágott vissza.

Minden meggyűrődött kissé, ami korábban olyan simának és egyszerűnek látszott. Napok alatt ismertük meg tucatnyi új szó jelentését, ami a fejlődés felé mutatott, közben minden olyan avítnak tűnt körülöttünk. A külváros kis utcái

még kisebbek lettek. Valahol máshol szerettünk volna élni, ahol káprázatos dolgok történnek, és azt a saját szemünkkel láthatjuk.

Az űrhajó három nap elteltével ért a Holdra. Július 20-án este a tévé előtt ültünk ropival és Coctával a kezünkben. Armstrongnak manővereznie kellett, hogy a sziklás terepen túljussanak. Vártuk, hogy felvegyék a szakafandereket. Az Intervízió csak este tíz óráig közvetített élő adásban. Recsegő, torz hangok hallatszottak az űrből. Alig változott valami a homályos, gyakran vibráló képernyőn. Nagyon elálmosodtam. Apám csatornát váltott, az Eurovision Networkön nézte tovább az élő adást, melyet a houstoni légi bázis közvetített, hajnali háromkor mutatták, hogy a két űrhajós lemászik a létrán.

Másnap reggel a hírekben számoltak be az eseményről, és a nap folyamán számtalanszor leadták felvételtől a tévécsatornák. Az egész város a holdra szállítás összefoglalóit nézte.

Egész nap erről beszéltek, megteltek az utcák, erről vitatkoztak a péknél a sorban állók. Mert aznap minden késett, a boltos is álmos volt, a szódás sem indult el időben, hogy az üvegeket széthordja. A kocsmá is hangosabb lett ezen a szombat délutánon. Az is érvelt, aki nem látott semmit, csak a híreket hallotta. Egyre több sör fogyott a kánikulában. Megjelentek az asztalok körül az összeesküvés-elméletek és a kételkedők.

Mintha az egész város egy hatalmas léggömbbé alakult volna, melyben szitált a Hold ezüstpora, és lassan emelkedett a földtől, ettől még a szavak is légiesebbé váltak, a fényes jövőről szóltak, ahol könnyebb lesz az élet, és a szenes gyárkémények sem füstölnek. Mintha egy kicsit mindenki részese lett volna a csodának, ami csak nagyon ritkán ér ide.

Másnap ez volt a téma, mindenki szakértőnek számított. Még a fagyizóban is. Zubáj azzal dicsekedett, hogy ő már megtapasztalta, milyen a súlytalanság: csillagokat látott, amikor fejjel érkezett a földre a foci pályán.

- Nem mindenki férfi ám, aki gatyát hord! - röhögött rajta Ruin.

Ezen a nyáron is hazajött apám barátja Münchenből, aki a porszívógyárban dolgozott. Csodálkoztam is, hogy aznap délután nálunk söröztek a verandán, és nem kocsmában.

Aztán rájöttem, miért. Elmélyült eszmecsere folytattak.

- Szerintem nem manipulálták a felvételeket, pontosan ilyennek képzeltem a holdsétát, ahogyan láttam - mondta apám.

- Te mindent elhiszel, mint a moziban, pedig ezt a világméretű cirkuszt egy hollywoodi stúdióban vették fel - érvelt a másik. - De még ebben is pancserok voltak, mert nem stimmeltek az árnyékok. És miért volt a háttér koromfekete? Megfeledeztek a csillagtengerről?

Rexi hangosan ugatva a macskát kergette az udvaron.

- Nem tudjuk, milyenek a Holdon a fényviszonyok. Csak a földi fogalmaink szerint tudunk a látványról gondolkodni. A mi számításaink szerint csillagos égboltot kellett volna látniuk az űrhajósoknak, de nem azt látták, párhuzamos árnyékokat kellett volna látniuk, holott nem olyanok voltak.

- És a zászló? Az mitől lengett, amikor a Holdnak se szele, se légköre?

- Persze, ezt is mi tudjuk jobban, mert mi mindent pontosan kiszámoltunk. Csak a mi tudásunk lehet helyes, de azután folyton kiderül, hogy a föld nem is gömb alakú, hanem kicsit lapított. A zászló szerintem nem lengett, hanem csak állt kifeszítve, ahogy a leszúrásakor megigazították, úgy maradt, mintha bekeretezték volna, ami inkább a súlytalanságot igazolja - mondta apám.

- Az egész olyan terepasztali látványt nyújtott.

- Szerintem is. Hiszen sokszor megmutatták a maketteket korábban, hogy tudjuk majd, mit fogunk látni. Érdekes, hogy a konteósok most éppen abba kötnek bele, ami eltért ettől, hiszen nem lehet mindent előre modellezni, mindig van hibaszázalék, kalkulálhatatlan a random különbözőség: valami majd nem pontosan úgy fog működni, és éppen a látványelemeken érhető tetten az eltérés, mert kiderült, hogy valamivel mégsem számoltunk. A valóság végül mindig mást mutat, mint amit elképzeltünk.

- Várd ki a végét! - emelte fel üres poharát vészjóslóan apám barátja.

Négy nap múlva csobbant az úrhajó a Csendes-óceánba.

A fagyizóból indult a hír. Valaki hallotta a buszban, valaki a rádióból értesült, vagy valakinek az ismerőse látta, hogy a szomszéd határban, a két város között, valahol keleti irányban találtak rá a rejtélyes jelenségre. Senki nem a saját szemével látta, csak dadogva adta tovább. De abban egybehangzóak voltak a hírforrások, hogy valami felperzselt szabályos kör alakban egy kukoricaföldet, mintha lángszórával égették volna fel vagy felgyújtották volna. Emberi kéznek mégsem maradt semmi nyoma. Úgy áradt a hír, ahogyan a tömegpszichózis terjed, mindenki önkéntelenül is tesz hozzá valamit, ettől duzzad, és megállíthatatlan lesz, mintha az emberi lélek vonzódna a megmagyarázhatatlan dolgokhoz. De sokak szerint mégis volt erre magyarázat, nem véletlenül éppen most történt, amikor az úrhajó egyik része kilöködött, és azt mondták, megsemmisült a kozmoszban, mielőtt elérte a légkört, és itt volt a bizonyíték: tévedtek, mert akkor porladt szét, amikor itt, a közelünkben, egy hatalmas kukoricatábla közepén földet ért.

- Mi földrengést észleltünk, amikor becsapódott - mondta Ruin.

- Nem is volt földrengés, mi nem éreztünk semmit - mondta Zubáj.

- Persze, mert a félkegyelműeket még a földmozgás is elkerüli.

Ruin hátizsákkal és bakancsban elindult, hogy a gabonakört megkeresse. Mindenkinek elmondta, akivel csak találkozott.

- Mégis, hol keresed? - kérdezték tőle, amerre ment.

- Én tudom az utat.

Még sosem látták ilyen komolynak és elszántnak. Nézték utána, ahogy a víztorony mögött elnyelte az alkonyat. Híre ment a városban az eltűnésének. Nem került elő másnap, nem került elő egy hét múlva sem. Akkor már tudtuk, hogy Ruin igazából világgá ment, ahogyan mindig is tervezte.